

A baka dicsérete.

1916 november 4.

A román kormány minap közzétett hivatalos magyarázata északi ellenfélnek feltűnően csak a német hadsereget nevezi meg. Magyar csapatokról nem történik említés. Ebben a hiányos beszámolóban öntetszelgés és lekicsinylés rejlik. Jól esik a román hadseregnek az a tudat, hogy a kitűnően szervezett német haderő méri vele össze fegyverét. Egyben lekicsinyli azokat a magyar haderőket, melyek a nagyszzebeni ütközet óta számbavehetően, néha döntően szólnak bele az eseményekbe. Ez a lekicsinylés csak annyiban indokolt, amennyiben egyetlen magyar tábornok sem szerepel a fölszabadító hadjárat hősei között. Legalább a mi hadvezetőségünk jelentéseiben nem. Sem József kir. herceg, aki nem osztrák-magyar, hanem egészen magyar katona, sem Szurmay avagy Molnár Dezső nem viaskodnak Erdélyért.

Nekünk jól esik tudnunk, hogy Falkenhayn és Arz avatott kezében van Erdély katonai sorsa, de jobban esnék, ha vérünkből való magyar tábornok vezérkednék hegyeink között. A németeknek is kétségtelenül kellemesebben hangzik Hindenburg, mint Boroevics, noha a horvát generális sem utolsó katona. Bizonyára méltányolják szövetségeseink e kérdésben megnyilatkozó érzékenységünket.

Indokolatlan azonban a román jelentésben a magyar fegyveres erő elhallgatása, mert a nemzeti érzés lendületével ez vetette ki állásaiból a felvonult román hadsereget.

A magyar ember katonai jelességeit még olyan ellenünk hangolt vezér, mint Basta György, osztrák zsoldban álló generális is vallotta. Friss benyomás alapján írta 1597 november 8-án a prágai spanyol követnek az emlékezetes szavakat: „ma questi furono ribattuti dagl Aiduchi con tanto valore, quanto mai habbi visto fare ad altra natione“¹⁾ „de ezeket (a janicsárokat) olyan erővel vették vissza a hajdúk, amihez fogható más nemzetnél sohasem láttam“. Magyar gyalogságról szól a negyedszázados szüntelen háborúságban kipróbált idegen katona dicsérete.

S ugyanez a bennünket nem szívelő idegen ajánlja két év múlva Rudolfnak, hogy a pusztító német hadak helyett „jelentékenyen olcsóbban s nagyobb haszonnal szervezhetne magyar lovaságból és gyalogságból álló sereget, amelynek élén ugyanabból a provinciából való generális állana.“²⁾

Nem csoda, ha a vérünkéből sarjadzott, nagyszű Zrinyi Miklós hátvan esztendő múltán „Az török afium ellen való orvosság“-ban azt sürgeti, „hogy mi magyarok ne tegyünk fundamentumot senki vitézségében, hanem míg Isten ép kezét, lábat adott kinek-kinek, azon erőlködjék, hogy az idegenek ne legyenek szükségesek principaliter,

1) Veress: Basta György hadvezér levelezése és iratai. I. Budapest, 1909. 16. l.

2) u. o. 166—167. l.

hanem accessorie“ s hogy szemlét tartva a világ fegyverbiró népei fölött oda jut: „ha kérded: kit kívánok s micsoda nemzetet akarok oltalmomra, azt mondom: a magyart kívánom. Miért? azért, mert ez legalkalmasabb, legerősebb, leggyorsabb és, ha akarja, legvitézebb nemzetség.“¹⁾

Falkenhayn a minap e gondolatot úgy fejezte ki: „a magyar honvédség, olyan mint a gárda.“ Porosz lelke előtt a német gárda a világ katonáinak eleje. Dicséretképen melléje állította a honvédet.

Úgy látszik azonban e dicséretet keveselte az a Tirolból származott, osztrák alezredes, aki 1916 októberében, mikor Virágosvölgy felé kapaszkodott vonatunk, kanizsai vitézeihez utaztában kissé akadozó magyarsággal, de nem csekély határozottsággal jelentette ki: „Különböző harc-tereken szerzett tapasztalataim alapján mondhatom, hogy a magyar a világ első katonája. Nem adom a németért sem. Nem olyan képzett ugyan, mint a német, de a háborúban szükséges katonai erények dolgában fölötte áll: Míg a különben jeles bosnyák katona jórészt addig használható, ameddig a municiója futja, a magyar baka nem tágít, még ha pusztá kézzel kell is védekeznie. Sv. Katherinánál négy olasz zászlóalj tört be állásainkba. Parancsot kaptam, hogy nyolc századdal támadjam s vessem ki őket, törpe kisebbséggel, tűzérségi előkészítés nélkül! Megtörtént az ellentámadás és úgy sikerült, hogy a foglyul esett olasz ezredes gratulált e hihetetlennek látszó példátlan hősie-

1) G. Zrinyi Miklós a költő és hadvezér hadtudományi munkái. Budapest, 1891. 89. 95—96. l.

séghez. — A kanizsai baka megtanulta a havasok között való járást is, s olyan csúcsokon szedett gyopárt, ahol az ember a zergét is féltené. Bátor és kitartó, igénytelen és hűséges. Egyik bakám álló 24 óráig cipelte utánam a zsákmányolt olasz tisztii mellvédet, a tiz kilós vaslemezt, a saját teljes felszerelésén kívül. Csak akkor hányta el, mikor kijelentettem, hogy semmi esetre sem használom. Féltettek a jó emberek, mert szerettek s tudták, hogy családapa vagyok.“

Nem fontos ezek hallatára, ha a román kormány a magyar csapatok részvétét a határain folyó harcban jelentéktelen körülménynek tekinti s szóra sem érdemesíti.

Nekünk csak az a megjegyzésünk, hogy igazában kortársaink egyike sem ismeri a magyar katonai erényeket. Sem a tárgyilagos osztrákok, sem a német generálisok. Mi tulajdonképen e világháborúban csak félkarral küzdünk, mert még nincs nemzeti hadseregünk s csak félszívvvel lelkesedünk, mert nem azok állanak fönn sorsunk kormánykezekénél, kiket a nemzet bizalma oda helyezne.